

Un valencianisme estroncat: reflexió oportuna

Quatre historiadors valencians, del s. XIX i la primera meitat del XX, projecten sobre el regne medieval de València les seues visions polítiques conservadores; algunes sobreviuen, altres són sorprenentment lluny de les dels seus homòlegs actuals.

Són Teodor Llorente, el patriarca, Josep Martínez Aloy, Sanchis Sivera –integrant catòlic però rigorós erudit– i Joan Beneyto, jove va l encianista –signa les Normes de Castelló–

EL REGNE PERDUT. QUATRE HISTORIADORS A LA RECERCA DE LA IDENTITAT VALENCIANA

PAU VICIANO

COL·LECCIÓ «ELS LLLIBRES DEL CONTEMPORANI», 19.

168 PÀGINES

EDITORIAL AFERS,
CATARROJA-BARCELONA-PALMA, 2005

que deriva després fins a posicions feixistes. Socialment privilegiats i ben situats a la política, formen un grup heterogeni que representa l'evolució de la direcció autòctona, castellanitzada, clerical i caciquil, i del qual Pau Viciano en fa una interessant radiografia.

Malgrat llur laboriositat i consistent erudició, la seua feina ensopegà amb fortes limitacions, algunes derivades de les rigideses dels seus pressupostos ideològics, altres del propi paper pioner, i també encara de la poca consistència intel·lectual de la València del moment; el model a imitar sempre present serà l'IEC, al qual Sanchis Sivera va pertànyer i llegà els seus materials. Però així i tot, insuficient i reaccionària, la Renaixença valenciana constituïx el punt de partida per al plantejament del País Valencià com a objecte autònom d'estudi històric.

Una història naturalment positivista, protagonitzada per reis legisladors, nobles retrògrads i institucions ciutadanes, on els camperols i els incòmodes musulmans han estat esborrats. Contra el mite fundacional castellanista, el Cid, Llorente encunya el de Jaume I com a rei «demòcrata» decimonònic, mentre que Sivera el veu com a rei «cristià» que allibera els valencians del jou musulmà.

En què consistix per a estos prohoms el regne medieval de València? En un

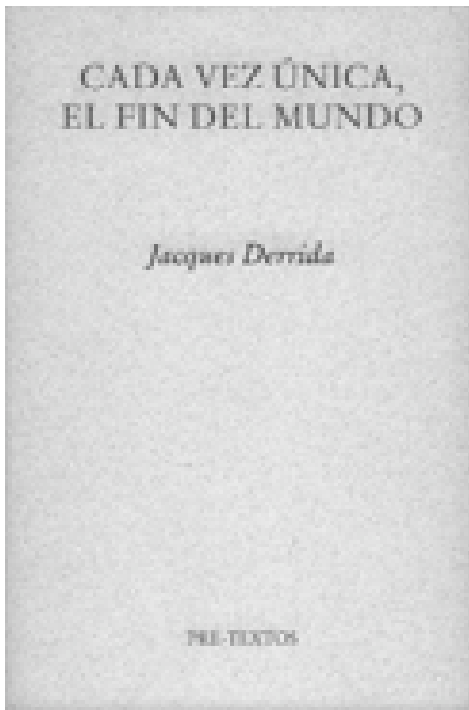
to d'exaltació nostàlgica de la llibertat i la identitat perdudes, són moderadament crítics amb el centralisme autoritari castellà, però des d'un regionalisme retòric, compatible amb l'adscripció entusiasta a l'estat; per a Llorente, el regne feliç de València se sacrifica en ares d'una teològicament legitimada construcció nacional espanyola; Aloy hi veu la democràcia perduda que el constitucionalisme de finals del s. XIX devia retornar; Sivera imagina la continuïtat fins als nostres dies d'un indefinible tronc racial ibèric amb «alma valenciana», que les successives invasions, tot i imposar llengües, cultures i religions, no trenquen. Com diu Viciano, agafa la barraca valenciana de Llorente i la col·loca en un poblat ibèric. I Beneyto, poant a l'Edat Mitjana idees que superen el «parèntesi» il·lustrat racionalista, hi veu el model corporativista per a l'Espanya totalitària.

Però, a diferència del valencianisme conservador actual, tots ells reconeixen sense complexos la unitat de la llengua i els especials vincles històrics entre tots dos països. Per als quatre, si hi ha adversaris seculars dels valencians són l'expansionisme castellà i la noblesa aragonesa; Llorente ja avança la famosa i inexacta simplificació –hui superada– del país dual, que encara remena amb Joan Fuster: interior rural, feudal, autoritari i aragonesa, versus litoral ciutadà, burgès, democràtic i català.

Albert Toldrà i Vilardell

Textos de dol

El volum és un recull dels textos que Jacques Derrida va dedicar a intel·lectuals de primera fila del seu temps en ocasió de la seua mort. Van precedits o seguits d'estudis sobre l'autor i d'una útil biografia i bibliografia de cada un dels filòsofs del panteó.

CADA VEZ ÚNICA, EL FIN DEL MUNDO

JACQUES DERRIDA

TEXTOS PRESENTATS PER PASCALE-ANNE BRAULT
I MICHAEL NAAS

TRADUCCIÓ I POSFACIÓ DE MANUEL ARRANZ
EPÍLEG DE JEAN-LUC NANCY

BIOGRAFIES I BIBLIOGRAFIES DE KAS SHAGATI
COL·LECCIÓ « PRE-TEXTOS ENSAYO », 776

372 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2005

Roland Barthes (1915-1980) i Paul de Man (1919-1983), Michel Foucault (1926-1984) i Max Loreau (1928-1990), Jean-Marie Benoist (1942-1990), Louis Althusser (1918-1990) i Edmond Jabés (1912-1991), Joseph N. Riddel (1931-1991), Michel Servièrre (1941-1991) i Louis Merin (1931-1992), Sarah Kofman (1934-1994) i Gilles Deleuze (1925-1995), Emmanuel Lévinas (1906-1995) i Jean-François Lyotard (1924-1998), Gérard Granel (1930-2000) i Maurice Blanchot (1907-2003); és a propòsit de la mort de cadascun d'ells que Derrida va escriure un text de comiat, que el present volum aplega gràcies a Michèle Naas i Pascale-Anne Brault, que han fet el treball de reunir tot el material amb el vist-i-plau del mateix Derrida, com ho fa constar en el seu prefaci.

Si es repassa la llista dels destinataris dels discursos de dol que es recullen no es pot deixar de veure-hi que, en conjunt, constitueixen tot un bloc de pensadors que s'han mogut en espais teòrics en tre-

creuats, que han tingut i tenen un parentiu innegable, i que han marcat l'estil de pensar d'un important corrent intel·lectual de les últimes dècades del segle passat. Alguns d'ells, sobretot, són figures majors d'una generació que participà no sols d'una pràctica filosòfica semblant, sinó que va estar marcada per un destí, que els portà, en molts casos, a una mort diríeminsòlita. Hi ha, sí, algunes morts «naturals» – poques, com la de Lévinas i la de Blanchot –, que es van produir en una edat ja avançada, però moltes van ser prematures a causa de malalties sobtades, a accidents, a la sida, al suïcidi. La majoria de les defuncions, començant per la de Roland Barthes (1980), es produïxen en la dècada dels huitanta i els primers anys dels noranta.

Derrida parla de tots ells de formes diferents. Hi trobem –com ho assenyalen els autors del recull en la seua llarga, densa i incisiva introducció– cartes de condolència als membres de la família, el ogis fúnebres pronunciats durant el funeral, articles d'homatge, assaigs commemoratius... Ara bé, la particularitat, que els dóna unitat i profunditat, és la idea mateixa de la mort, de la mort d'un amic, un gran pensador, de més a més.

Derrida, però, s'allunya considerablement, com era d'esperar en ell, dels tipus de discursos o textos que solen

fabricar-se en la celebració del dol per un finat il·lustre. En les contribucions que ell fa al «gènere» no sols fuig –i això, «fugir», forma part de la seua escriptura– de la retòrica convencional que s'acostuma a utilitzar en aquests casos, sinó que tampoc no s'instal·la en una reflexió sobre la vida, l'obra i la mort de l'autor en qüestió. No sintetitza les línies majors del pensament de l'autor, ni en remarca la significació cultural en general, i, en particular, en el camp determinat de la seua obra. Derrida, més aviat, «travessa» amb el seu estil característic tot aquest material amb una especulació sobre la mort, problematitzant-la al màxim com una forma d'aprofundir-la en la memòria que té de cada un dels amics que acaba de morir. Tot allò que constitueix el ritual convencional de la mort, de la relació amb cada mort, tot allò que se'ns apareix, d'entrada, obvi, Derrida ho teoritzava aporèticament en una reflexió que es debat entre deixar parlar l'intel·lectual desaparegut –citar-lo–, o no deixar-lo parlar, substituint-se amb la seua pròpia veu. Els morts, diu, només poden parlar a «través de nosaltres», interioritzant-los: «A la muerte del otro, nos vemos con dados a la memoria y, por tanto, a la interiorización, ya que el otro fuera de nosotros, no es nada».

Josep Iborra

El dret ho abraça tot

L'editorial Tirant Lo Blanch complix amb la cita anual amb els lectors i presenta tres nous exemplars de la col·lecció «Cine y Derecho», on la relació entre el cinema i la justícia torna a ser l'eix vertebrador d'uns treballs per a tots els gustos.

ANATOMÍA DE UN ASESINATO

VIRGILIO LATORRE LATORRE

COL·LECCIÓ «CINE Y DERECHO»

PÀGINES 124

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH,
VALÈNCIA, 2005

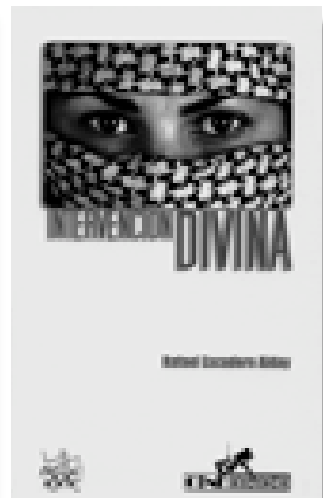
EL GATOPARDO

JORGE CORREA / SERGIO VILLAMARÍA

COL·LECCIÓ «CINE Y DERECHO»

PÀGINES 106

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH,
VALÈNCIA, 2005

INTERVENCIÓN DIVINA

RAFAEL ESCUDERO ALDAY

COL·LECCIÓ «CINE Y DERECHO»

PÀGINES 98

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH,
VALÈNCIA, 2005

Com és habitual en la col·lecció dirigida pel Catedràtic de Filosofia del Dret de la Universitat de València, Javier de Lucas, cadascun dels llibres a profundix en l'estudi d'una pel·lícula on la presència de la justícia, o del dret en sentit més ampli, hi juga un paper destacat. La diversitat amb què s'han escollit les pel·lícules a analitzar demostra la importància del dret en les nostres vides, en tant subjectes individuals com col·lectius.

En primer lloc ens situem als Estats Units, a finals del anys 50. Un tinent de l'exèrcit assassina el propietari d'un bar després d'assabentar-se que ha violat la seua dona. El militar ha acabat de buidar el carregador de la seua pistola sobre el cos indefens de l'assaltant. Sobre este punt de partida el director Otto Preminger, realitza «Anatomía de un asesinato», considerada per molts una de les pel·lícules que millor ha sabut retratar un procés judicial. A partir d'ací, el professor Virgilio Latorre indaga en tots els dilemes que traspuen a l'obra: saber desotriar entre el bé i el mal o la pèrdua de voluntat del subjecte, entre altres. A més, intenta respondre amb bases jurídiques a preguntes que en algun moment tots ens podem haver plantejat, com per exemple, fins on arriba la legítima defensa i quina és la vàlida processal d'unes proves obtingudes il·lícitament. De seguida ens remuntem a la Sicília del segle XIX, una època de profunds canvis socials, polítics i econòmics, en plena revolució de Garibaldi amb la unificació d'Itàlia com a referens. Eixe és el marc en el que transcorre la pel·lícula «El Ga-

topardo», l'obra mestra que Visconti va rodar en 1963, on es mostra una nobleza decadent i l'emergència d'una burgesia que a partir d'aleshores ha de conduir les regnes de l'Estat. Una nova classe dirigent amb nous valors i maneres d'organitzar la societat. En definitiva, un procés de construcció d'un Estat modern, amb tot el que això comporta, que han sabut contar amb precisió els dos autors, Jorge Correa i Sergio Villanueva. Finalment, amb la pel·lícula «Intervención divina» ens endinsem en el conflicte entre Palestina i Israel, que ja fa més de 50 anys que perdura. La pel·lícula pretén ser un retrat de la situació social i política que es viu a Palestina a començaments del segle XXI, i ho fa amb una història carregada de simbolisme. El director, Elia Suleiman, és palestí i, lluny de defugir la seua condició, decidix prendre partit en favor de la causa del seu poble. Ho fa també l'autor del llibre, Rafael Escudero, per a qui el conflicte constata el fracàs del Dret en majúscules, si s'observa la impunitat amb la que actua l'Estat d'Israel.

Els treballs s'acompanyen amb unes completes fitxes de les pel·lícules analitzades i mantenen el caràcter divulgatiu de la sèrie, el que els fa accessibles a tot tipus de públic. Si hem de posar algun però, haurem qüestionar la decisió d'organitzar el text en dos columnes, el que fragmenta en excés la narració i, en ocasions, arriba a dificultar la lectura. Un detall formal que no ha d'entel·lar la bona marxa de la proposta.

Àlvar Peris

La Història com a conversa

Pensar la contemporaneïtat, que se subtitula «Divuit converses sobre la història», recull una vintena d'entrevistes a historiadors o científics socials de molt diferents procedències, totes elles publicades amb anterioritat en la revista *El contemporani*.

PENSAR LA CONTEMPORANEÏTAT
AGUSTÍ COLOMINES & VICENT OLMOS (EDITORS)
365 PÀGINES
EDITORIAL AFERS, CATARROJA, 2005

La revista *El contemporani* és un interessant experiment d'elaborar el relat històric partint de bases locals però a tents al discurs universal en vi gor. De fet, l'editorial Afers, editora de la revista, s'ancora territorialment, tal com consta en el corresponent peu d'impremta, en la triple localització Catalunya-Barcelona-Palma –tota una definició toponímica– i tanmateix els seus pivots de referència són Cambridge o Yale. Un bon exemple d'aquesta doble òptica són les converses recopilades en aquest llibre amb historiadors de molt diferent procedència, però que tenen en comú constituir-se en avantguarda de les seues respectives especialitats. Són, en efecte, divuit científics socials de primera fila, i val la pena aturar-se a recordar breument els seus mèrits. Dorothy Thompson (entrevistada per Pamela J. Walker) és una conspícua activista de la *New Left* anglesa, autora de manuals imprescindibles com *Outsiders: Class,*

Gender and Nation (1993). Manuel Tuñón de Lara, ben conegut pel públic hispànic, és l'historiador social més representatiu dels darrers anys a Espanya (l'entrevista tenen Manuel Bardàvio i Agustí Colomines). El letó Isaiah Berlin, recentment desaparegut, és el gran teòric del liberalisme polític; l'entrevista Steven Lukes, autor d'una conversa més extensa publicada per Afers amb el títol *Entre la filosofia i la història de les idees*. Wolfgang Fritz Haug (entrevistat per Gustau Muñoz i Vicent Olmos) és el fundador i director de la revista *Das Argument* i professor a la Universitat Lliure de Berlín. Pierre Guichard (qui conversa amb Josep Torró) és professor a la Université Lumière-Lyon 2 i màxim especialista en la investigació sobre al-Àndalus. James Casey (abordat per Manuel Ardit i Vicent Olmos) és deixeble de John Elliott i especialista en història valenciana del segle XVII. Vicenç M. Roselló és catedràtic de Geografia a València i conversa amb el seu col·lega Josep V. Boira. De Joan Fuster es reproduïx una entrevista que li va fer Vicent Sançhis per al diari *El ob servador*. Anthony Giddens, ideòleg de la tercera via de Tony Blair, parla amb Jorg Lau. Miroslav Hroch, estudiós txec dels moviments nacionals, conversa amb Xosé Manuel Núñez Seixas. Alfons Cucó, historiador, ex se-

nador i ben conegut del públic valencià, conversa amb Vicent Olmos i Vicent Soler. Josep Termes, deixeble de Vicens Vives i catedràtic d'història a la universitat Pompeu Fabra, parla amb Pau Solà. Gérard Bouchard, estudiós de la identitat quebequesa, concedeix una entrevista a Yanic Viau. Ben Kiernan, estudiós del genocidi cambodjà, parla amb V. Olmos i Pau Viciano. Dominick LaCapra, especialista en la psicoanàlisi, el marxisme i el postestructuralisme, parla amb A. Colomines i V. Olmos. Joaquim Molas, historiador i crític de literatura, conversa amb F. Foguet i I. Graña. Finalment, l'especialista en literatura catalana medieval Constanzo di Girolamo enraona amb V. Gómez Labrado.

El resultat d'esta polimòrfica conversa-ció, d'este prodigiós aplec de veus enraonades, és una perspectiva global d'alguns dels principals temes que preocupen els historiadors d'ara mateix, una lliçó pouada del passat per entendre el més immediat present.

Víctor Cotlliure

La tinta de cada dia

De vegades les premses ens oferixen una sorpresa, com la recuperació dels articles de Miguel Catalán editada per la UNED. La literatura efímera entra a la perdurabilitat amb esta encertada iniciativa universitària en una sòlida aposta per la fixació de la memòria.

EL ÁREA CIEGA

MIGUEL CATALÁN

COL·LECCIÓ «LITERATURA.
SERIE "CRONISTAS VALENCIANOS"»

109 PÀGINES

UNED ALZIRA-VALÈNCIA, VALÈNCIA, 2005

Miguel Catalán (València, 1958) constitueix una fructífera barreja de filòsof i escriptor, com ho foren tan il·lustres precedents com Nietzsche, Miguel de Unamuno o l'impagable G. K. Chesterton, tot i que l'autor se sent deutor de la tradició dihu i tesca francesa de Diderot i Voltaire, de Sartre i de Camus. Professor d'Ètica de la Comunicació a la Universidad Cardenal Herrera-CEU de València és autor d'una sòlida sèrie de publicacions relacionades amb la filosofia, treballa especialment la qüestió de l'engany i la mentida, amb un projecte que denomina *Seudología* (sense cap dubte, matèria obligada per a tot escriptor que es prenga seriosament l'ofici); els dos primer volums d'este projecte són *El prestigio de la lejanía* (Ed. Ronsel, 2004) i el segon *An tropología del engaño* (M. Muchnik, 2005), sengles «Premi de la Crítica Valenciana» i d'«Assaig Alfons el Magnànim». El 2002 també publicà la novel·la *El último Juan*

Balaguer (Algar/M. Muchnik) on, amb un retrat de l'exili de la Guerra Civil a França com a fons, ha volgut oferir «una breu història de la humanitat, vista desde la perspectiva de quien ha tenido que abandonar su país para seguir viviendo». Tot plegat, un escriptor, un filòsof, acostumat a les curses de fons per a arribar molt lluny en les seues propostes. Hui, però, el centre associat de la UNED d'Alzira-València ens oferix –després d'un oportú recull d'Antoni Gómez– la recopilació d'un bon nombre d'articles publicats a la premsa diària de València entre 1994 i l'actualitat pràcticament. Els articles apareixen dividits en cinc apartats. En el primer, *Del vivir* –tan mironà en el títol, com en la plasticitat que destil·la tota l'obra– ens oferix aquells articles motivats per la contemplació panoràmica de l'any: el pas del temps, les estacions i els hàbits associats, on destaquen un àcid «Turistas y viajeros» o un amarg «Jardín subsidiario». La segona part, *Del convivir*, agrupa els que graviten sobre temes quotidians, més aviat de factura social. *De las culturas* oferix aquells que, per òbvies concommitàncies llibresques, més ens han atret i que creiem amb vocació d'història de la cultura; es tracta de vindicacions, de records, d'intents de justícia literària –què és, però, la justícia en matèria es-

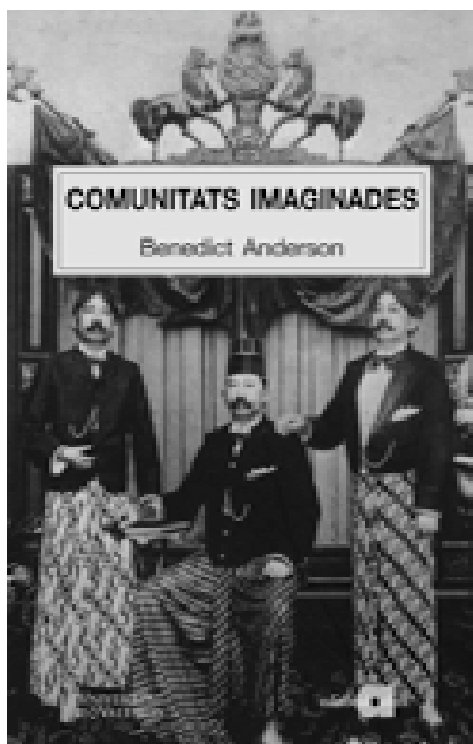
tètica?– amb autors com Gil-Albert, Ciges-Aparicio, César Simón, Manuel Vicent, Candel, l'abbé Juan Andrés, l'incombustible Blasco Ibàñez; també qüestions com la selectivitat o la delectança sucosa de «Ju ego, lengua y cultura» sobre el joc de pilota. Les dues següents parts, al seu torn, agrupen els articles relacionats amb el periodisme i amb la política; entesa esta no sols com una anotació puntual, del jorn, sinó amb reflexions motivades per assumptes més enllà de l'esdevindre diari, com ara el Palau de les Arts o la situació del poble saharauí amb un contundent «Carta marrueca».

Alexandre Navarro

Com és possible sentir-se membre d'una nació

Des de la seua publicació en 1983, *Comunitats imaginades* s'ha convertit en un estudi clàssic sobre el nacionalisme. A partir de l'examen de situacions molt diverses en l'espai i en el temps, el llibre planteja com es fa possible que grups de persones molt diversos arriben a imaginar que formen part d'una comunitat nacional de la qual desconeixen la majoria dels seus membres.

COMUNITATS IMAGINADES

BENEDICT ANDERSON

TRADUCCIÓ DE M. ÀNGELS JIMÉNEZ

258 PÀGINES

ED. AFERS/UPV, CATARROJA-VALÈNCIA, 2005

Els estudis sobre el nacionalisme van experimentar un punt d'inflexió important en 1983, any en què es van publicar simultàniament *La invenció de la tradició*, d'Eric Hobsbawm i Terence Ranger, *Nacions i nacionalisme*, d'Ernest Gellner, i *Comunitats imaginades*, de Benedict Anderson. Des de perspectives diferents, i amb matisacions i valoracions diverses, estes tres obres coincidia considerar les nacions com unes creacions de l'època contemporània que, en gran mesura, suposaven una solució de conti nuïtat respecte al passat immediatament anterior. Per a estos autors, va ser el nacionalisme el que va crear les nacions, i no a l'inrevés.

Amb *Comunitats imaginades* Benedict Anderson es va proposar examinar quins són els factors que fan possible que uns grups de persones més o menys grans arriben a considerar-se membres d'una

comunitat nacional. Per a Anderson, el fet essencial de la nació consisteix a ser una comunitat imaginada, perquè «ni els membres de la nació més petita mai no arribaran a conèixer la major part de la resta dels seus compatriotes, ni els seran presentats, ni tan sols sentiran parlar-ne mai i, tanmateix, en la ment de cada un viu la imatge de la seua comunitat».

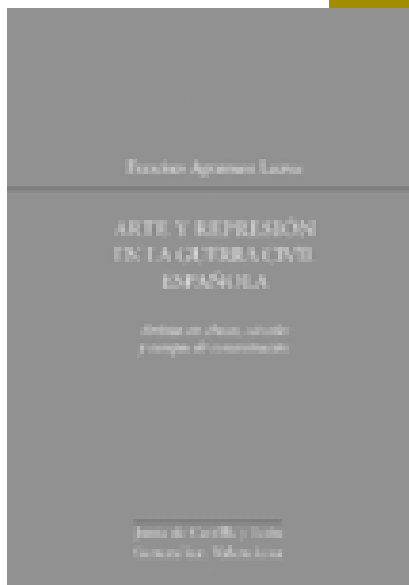
Ara, Anderson advertix que considerar les nacions com a comunitats imaginades no implica que estes siguen «imaginàries», perquè, de fet, totes les comunitats més grans que els vilatges primigenis del contacte cara a cara són imaginades. Anderson denuncia la maniobra ideològica de concloure que hi ha unes comunitats «vertaderes», les quals contrasten avantatjositament amb les nacions «inventades», que, a més, i a diferència de les primeres, professen una doctrina anomenada nacionalisme. Etcètera.

Entre els factors que van afavorir esta possibilitat de «pensar» la nació, Anderson destaca per sobre de tots l'aparició del llibre imprès —«el primer article industrial de la vida moderna produït en sèrie»—, que va proporcionar a amplis sectors de la població la possibilitat d'imaginar-se de manera general l'existència de milers i milers de

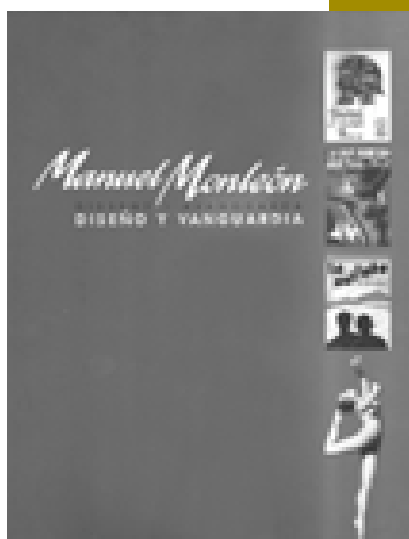
persones com ells mitjançant la llengua impresa. «Aquest grup de lectors —observa Anderson—, connectats per mitjà de la impremta, formaven en la seua invisibilitat visible, particular i secular, l'embrió de la comunitat nacionalment imaginada.» La llengua impresa, conclou Anderson, «és el que inventa el nacionalisme, no una llengua particular tota sola».

Comunitats imaginades estudia tot este procés a partir de l'examen de situacions molt diverses tant en l'espai com en el temps. Anderson ha realitzat un esforç considerable per integrar en el seu assaig exemples d'àmbits geogràfics molt diferents. Molts d'ells estan extrets del sud d'Àsia, zona de la qual és un reconegut especialista. Dedicava també especial atenció als nacionalismes americans, anteriors als nacionalismes europeus i, segons Anderson, inspiradors d'estos en gran mesura. De tota manera, encara que presenta moltes referències i observacions suggestives, *Comunitats imaginades* resulta una obra una mica desdibuixada i dispersa. L'estil poc fluïd de l'autor, o de la traducció, o de tots dos, tampoc no hi ajuda.

Enric Iborra

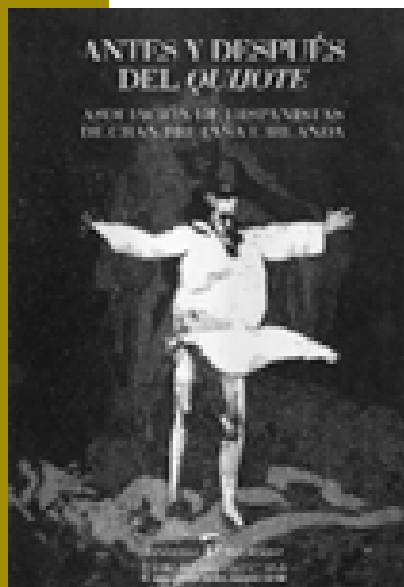
«Un trabajo que descubre un aspecto olvidado de las consecuencias que, sobre determinados colectivos, tuvo la guerra civil, y cómo la creación de una generación quedó truncada por mor de la falta de convivencia de aquella España de los años treinta del siglo pasado. Si hemos recuperado la posibilidad de aceptar puntos de vista dispares y el derecho a decidir libremente lo que pensamos, por favor, que nunca más se pierda.»

Manuel Monleón va ser un dels màxims representants de la generació de plàstics valencians dels anys trenta. En esta mostra es presenta no tant Monleón artista sinó el Monleón persona, compromés, vital i d'esperit lliure, espill d'una època, la República, i militant de la Idea.

Biblioteca Valenciana
Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma

La present obra i el Cd-rom arrepleguen els treballs presentats en el congrés «Antes y después del Quijote», celebrat a València entre el 29 de març i el 2 d'abril de 2005.

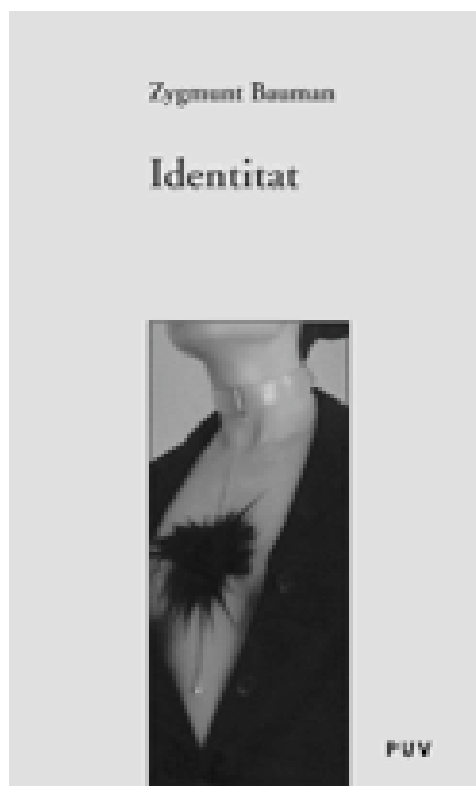

La Biblioteca Valenciana ha considerado que con la publicación de esta obra contribuye a la formación de los futuros expertos en la materia, al propio tiempo que ofrece a los especialistas el rico material científico-técnico que se infiere de la larga experiencia profesional de su autor.

La identitat en la globalització

Benedetto Vecchi, director de *El Manifesto*, manté una conversa entorn al l'evolució del concepte d'identitat en la nostra societat amb el sociòleg polac, jueu i professor Zygmunt Bauman. La identitat, igual que la pertinença, esdevenen amb la globalització conceptes movibles, que apareixen i desapareixen segons les persones i els contextos.

IDENTITAT. CONVERSES AMB BENEDETTO VECCHI

ZYGMUNT BAUMAN

COL·LECCIÓ «ASSAIGS», 12

136 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2005

Agnes Heller, nord-americana, professora de filosofia, jueva i d'origen hongarés, es plantejava en una conversa amb el seu col·lega, i també jueu, Zygmunt Bauman la dificultat d'establir una identitat prevalent en la seua vida diària. Cosa que no fan aquells que sí l'identifiquen segons diferents criteris (dona, jueva, hongaresa, ...). Esta qüestió és també compartida per Bauman, amb una biografia plena d'atzars i dificultats. Un jueu, en l'època de l'ocupació nazi de Polònia, que va combatre a les files de l'Exèrcit Roig contra Hitler i es va convertir en un dels principals intel·lectuals a Varsòvia fins al 1968, any en el que se li va retirar la nacionalitat polonesa i fou obligat a abandonar el país i a instal·lar-se a Londres, on actualment residix. Zygmunt, molt crític amb el paper del partit únic, es considera un refugiat de la globalització, ja que és aquesta la que ha provocat

l'aparició d'una convenció socialment necessària; la identitat i el sentit de pertinença. Dos conceptes que pertanyen al món modern, i que al llarg dels anys s'han anat transformant i fent més complexes en el que Zygmunt ha denominat l'etapa de la modernitat líquida. En aquesta, les comunitats estan unides per idees i principis diversos, però no tenen la seguretat d'una garantia de vida. Al contrari que la comunitat amb un vincle indissociable, normalment la família i la pertinença a societats més tancades o amb poques possibilitats de generar altres fórmules d'associació de la seua identitat. És al primer tipus de comunitat, a la que Zygmunt ha dedicat la major part dels seus treballs d'investigació i a advertir de la importància que ha pres el concepte de la identitat a l'hora d'entendre gran part dels conflictes als que s'enfronta l'ésser humà. La identitat en la modernitat líquida és també negociable, intercanviable, segons el punt de vista, el context, ... És esta la principal conclusió, i també la primera ferramenta d'anàlisi per entendre i explicar els conflictes en les nostres comunitats. Zygmunt beu de la sociologia de George Simmel o Jaques Derrida, que havien estudiat els processos de canvi en la identitat dels individus en la seua vida a les

ciutats que els processos d'industrialització i urbanització havien generat. També l'italià Michael Maffesoli (*El temps de les tribus*), ha treballat sobre l'aparició d'una infinitat de grups de pertinença en les societats modernes. La globalització, una gran transformació que ha afectat les estructures dels estats, les condicions de treball, la subjectivitat col·lectiva, la producció cultural, la vida quotidiana i les relacions entre el jo i l'altre. Com ha canviat el concepte d'identitat i de pertinença en tan pocs anys, si ho comparem als segles d'història de la humanitat? Un adaridor exemple del propi Bauman que obliga a considerar la velocitat dels canvis socials en poc més de 100 anys; al final del segle XVIII, el temps que s'utilitzava per anar de París a Marsella, era el mateix que en l'època de l'Imperi Romà, 1800 anys abans. El sentiment de pertinença i la identitat depenen en bona mesura de condicions com aquesta. La globalització ha eliminat el concepte de distància, però ha creat la necessitat de pertànyer a alguna cosa, o a algú.

Pau Caparrós

Més enllà del *Salvem*

Miquel Alberola i Joan Romero coordinen una publicació col·lectiva que, a recer dels canvis territorials més recents, mira d'obrir un debat públic sobre el model de desenvolupament valencià, més enllà dels titulars i de les consignes polítiques que diàriament empobreixen la percepció de la nostra geografia.

*LOS LÍMITES DEL TERRITORIO:
EL PAÍS VALENCIANO EN LA ENCRUCIJADA*

COORDINAT PER MIQUEL ALBEROLA I JOAN ROMERO

COL·LECCIÓ «OBERTA»

325 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

Al llarg dels darrers quatre anys, cada 9 d'octubre, el diari *El País* va publicar un quadern monogràfic destinat a analitzar, des de diferents perspectives, la dinàmica territorial de la Comunitat Valenciana. En ells, diversos experts traslladaven als lectors les seues reflexions sobre els processos que estan modelant la geografia humana valenciana. Les contribucions procedien principalment de l'àmbit universitari, però al mateix temps d'un variat mostreig de l'espectre ideològic.

El primer quadern, coordinat per Miquel Alberola i Josep Sorribes en la tardor de 2002, duia el títol *Un país de ciutats*, coincidint amb el llibre que l'economista acabava d'enllestir, al qual qüestionava la sostenibilitat del sistema urbà valencià. L'any següent, el monogràfic s'ocupava de l'articulació de l'Arc Mediterrani de desenvolupament, enmig del debat reviscolat per l'assaig de Josep V. Boira premiat als Octubre. Al 2004, poc després de la modificació introduïda pel nou govern socialista al PHN, el quadern cabussejava en la política hidràulica amb l'epígraf *Las culturas del agua*. I finalment, el passat 2005, en una mena de diagnòstic col·lectiu de la qüestió territorial, universitaris, periodistes i consultors s'avençaven a identificar *Los retos del territorio*.

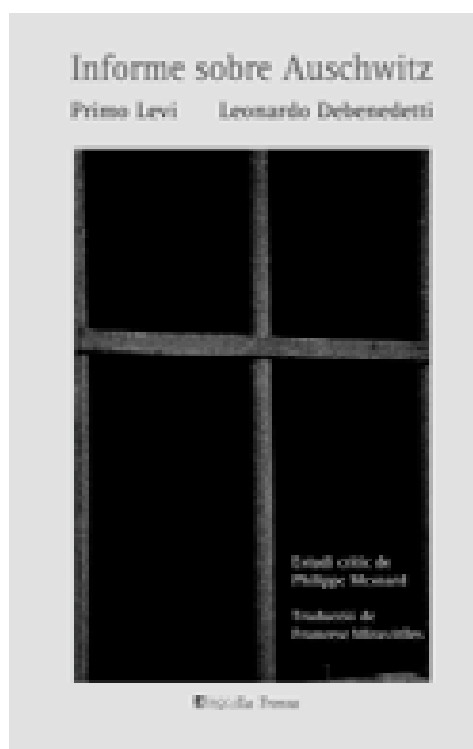
Mentre s'elaborava aquest darrer quadern, Joan Romero i Miquel Alberola, que havien coordinat els darrers tres números, ja preparaven la publicació del llibre. Llavors, encomanaren a l'economista Ernest Reig un breu assaig sobre les connexions entre l'economia i el territori valencià que servix d'introducció al llibre, en el que es fa una anàlisi de la validesa dels indicadors habitualment utilitzats per situar l'economia regional al context internacional. Així mateix, Josep V. Boira, Joan Romero i Josep Sorribes assumiren la redacció d'un capítol de conclusions que critica la manca d'un model territorial coherent i demana un urgent debat sobre el camí a seguir al futur més immediat.

Així doncs, el llibre recull una mena de tempesta d'idees entorn a l'urbanisme, la política hidràulica, les infraestructures de comunicació i el sistema productiu, amb en certades crítiques sobre el model administratiu, tot un seguit d'aportacions claus per a una assenyada lectura del territori. Més enllà dels clams de *Salvem* o de les manifestacions de patriotisme hidràulic, el llibre espera un debat necessari, que requirix un assossec malauradament aliè a l'escena política i sols possible dins publicacions com esta.

Carles Sanchis Ibor

Notaris de l'horror

Informe sobre Auschwitz recull l'informe que van escriure Primo Levi i el metge Debenedetti, a petició de l'exèrcit rus, sobre les condicions de vida als camps nazis, i altres documents que ens ajuden a comprendre'l i a relacionar-lo amb la vida i obra posteriors de l'escriptor.

INFORME SOBRE AUSCHWITZ
PRIMO LEVI I LEONARDO DEBENEDETTI
PRESENTACIÓ I ESTUDI CRÍTIC DE PHILIPPE MESNARD
TRADUCCIÓ DE FRANCESC MIRAVITLLES
COL·LECCIÓ «LA TROSSA»
108 PÀGINES

ELLAGO EDICIONES, CASTELLÓ, 2005

El 19 de maig del 2005, Joan Francesc Mira publicava al «Quadern» d'*El País* un article en què descrivia les sensacions d'un «visitant» a Auschwitz. El visitant que travessava sales i sales d'exposicions amb retrats, documents i llibres de l'holocaust no quedava veritablement colpit fins que no arribava a «una sala gran, sense res més que una vitrina que l'ocupa tota d'extrem a extrem, i a la vitrina només hi ha cabells humans (...) Després, en una altra sala, una vitrina semblant està plena de sabates, i una altra plena de sabates infantils. Sabates de criatures de tres anys, de cinc anys, milers de sabatetes, i la resistència del visitant s'esfondra i es desfà. El visitant és escriptor, però no troba cap paraula».

L'Informe sobre Auschwitz, de Primo Levi i Leonardo Debenediti, produeix en nosaltres la mateixa sensació d'angoixa total, la que mai no havíem arribat a copsar a través de les pel·lícules i de les novel·les sobre aquesta qüestió. Perquè allà no hi ha ficció basada en la realitat, sinó fragments terribles d'aquella realitat obscena. L'informe descriu amb detall el dia a dia dels presos i les condicions totalment antihigieniques en què vivien, amb la cura d'un inventari notarial. Es detura, sobretot, en el tipus de malalties que coneixien els presos, i en la manera de «curar-les». Explica el funcionament

de l'Hospital de Camp, sense mitjans i sense voluntat real de curar res, un lloc en què els malalts infecciosos de diferents afeccions es barrejaven en les mateixes sales.

Al volum també hi trobem l'estudi crític de Philippe Mesnard i una entrevista a Primo Levi. Amb tots els documents, *Informe sobre Auschwitz* intenta completar un cercle de reflexió sobre els fets, sobre les conseqüències psicològiques dels fets en els supervivents i sobre la consideració o no de «poesia» (en el sentit ampli del terme) dels escrits que Primo Levi va signar. Mesnard considera aquell informe, escrit en col·laboració amb el metge Debenediti, la llavor de la futura obra de l'autor torinès. Un altre aspecte destacat del text de Mesnard és la descripció del patiment de Levi que, com més s'erigia en portaveu testimonial dels supervivents, més s'allunyava de l'experiència viscuda. Perquè, segons ell, aquella narració i explicació constant de la barbàrie, d'alguna manera, l'anava envoltant d'una escorça que ell detestava.

A banda, hi trobem moltes reflexions metaliteràries sobre el fet d'escriure, l'escriptura automàtica o la literaturització. És un volum interessant i molt dur, una bona lliçó d'història.

Maite Insa